

Theater voorbij de muur

"Shakespeares blik is de blik van de eeuw. Nooit eerder zijn de interesses zo naakt naar voren getreden, zonder plooi, het kostuum der ideeën", dixit de Oostduitse theatermaker Heiner Müller. Meer dan welk ander Duits schrijver is Müller de schrijver van de Muur. Waar staat zijn oeuvre nu de Muur gevallen is?

Zijn encenering van *Hamlet/Maschine* is voor Marcel Otten meer dan een antwoord op dé politieke gebeurtenis van de jaren tachtig. In Müllers teksten blijven muren vallen. Daarachter geen vrijheid, geen democratie, maar de gapende afgrond van de politiek. Klaas Tindemans interviewde Hilmar Thate, Oostduits acteur die al een tijd in het Westen verblijft en die onlangs te zien was in Karl-Ernst Herrmanns encenering van Mozarts *Die Entführung aus dem Serail*, een encenering die op haar beurt een discussie aangaat met de traditie van de Duitse Verlichting. Kunstenaars moeten zich realiseren dat ze iets te zeggen hebben, aldus Thate. Een gesprek over opera, acteren, Heiner Müller (diens 'vrijblijvend cynisme'), politiek en Oost-Duitsland.

No More Heroes

No More Shakespearos

Op de ochtend van de 23ste juni zal een kakelend gezelschap bij de Amsterdamse Stadsschouwburg monter een aantal bussen bestijgen en twee dagen later zal datzelfde clubje geradbraakt, met kringen om de ogen, zadelpijn van 2 x 12 uur busrit met luchtvering, het hoofd topzwaar van acht uur toneel en met een stukje Berlijnse Muur op zak de bus weer uitstrompelen. Als de eenzame wandelaar, die daar vroeg zijn hond uitlaat, de beweegreden van het gezelschap verneemt, dan zal-ie meewarig het hoofd schudden. De reizigers weten wel beter.

Het had voor hen allemaal wat makkelijker gekund als de technische leiding van het Deutsches Theater uit Berlin/DDR zich wat soepeler had opgesteld. Dan waren die drie meter die de Amsterdamse Stadsschouwburg te kort kwam voor het decor van *Hamlet/Maschine* niet onoverkomelijk gebleken. Van de andere kant is er enigszins begrip op te brengen voor de gekwelde technici die een paar dagen na hun Berlijnse première definitief de knoop doorhakten en de voorstelling voor het Holland Festival afgelasten.

Toen had men een repetitieproces van meer dan een half jaar achter de rug (de totale voorbereidingsfase duurde zo'n anderhalf jaar), was het budget met een paar miljoen Mark overschreden (weliswaar Ostmark, maar toch!), was het gebrek aan produktiemiddelen eerder regel dan uitzondering, had men uit diverse Westduitse theaters licht moeten lenen, hadden diverse technici reeds de benen genomen uit het socialistische paradijs en hadden de overigen de kelders van het theater onder water gezet met de inhoud van het bassin dat eigenlijk bedoeld was voor óp het toneel. Geen wonder dat op de première de verzamelde technici op het toneel applaus kwamen halen. Maar goed, de berg kwam niet naar Mohammed, ondanks allerlei bezweringsceremonieën vanuit Amsterdam en Den Haag. Vroeger was zo iets simpeltjes op te lossen als je de *Kulturminister* der DDR persoonlijk kende. Die wees je dan op het belang der internationale betrekkingen, de broederschap der volkeren en het desbetreffende theater kende met zijn blaffend telefoontje weer haar socialistische plicht. Goeie ouwe tijd! Maar de *Kulturmi-*

